

Gespreksdocument VOORTGANGSGESPREK

versie maart 2021

Fase: experimenteren, verdiepen en borgen

Een voortgangsgesprek voer je met een school die al een tijdje op weg is. Soms is een school heel actief en worden er mooie stappen gezet. Maar soms valt het proces stil of zie je dat het met de huidige tijdsinvestering niet lukt om de kwaliteitsslag te maken die ze voor ogen hadden. In alle gevallen is het interessant om even een 'komma' te zetten en naar boven te halen wat er nodig is voor een volgende stap. De kenmerken van de fases experimenteren, verdiepen en borgen - op de website van De Cultuur Loper - zijn hiervoor richtinggevend. Een voortgangsgesprek kun je vaker inzetten en eventueel aanpassen naar een korter gesprek.

Dit document biedt een structuur en geeft suggesties voor vragen.

- Je voert gesprek met de belangrijkste betrokkenen, bijvoorbeeld de directeur/cultuurcoördinator of het kernteam. Als er belangrijke wisselingen zijn geweest, is dit hét moment om iemand aan te laten haken.
- Het doel van het voortgangsgesprek is om een 'pas op de plaats' te maken en inzichtelijk te krijgen wat er nu nodig is.
- Reserveer voor een voortgangsgesprek anderhalf uur.

Nodig

- Samenwerkingsovereenkomst en verslag ambitiegesprek
- Schematisch overzicht 'Fases en lijnen'
- Groot, wit vel papier + stiften/pennen
- Kleine plaknotities (geel en roze)

Vooraf

Vooraf heeft de school stappen ondernomen om te werken aan hun ambities en ideaalplaatje. Als begeleider heb je dit proces gevolgd, feedback gegeven en hier samen op gereflecteerd. Mogelijk heb je diverse instrumenten ingezet die hierbij kunnen ondersteunen.

CONTRACTEREN

Verhelder de onderlinge verwachtingen en rolverdeling van iedereen die aan tafel zit.

Hulpvragen:

- Hoeveel tijd hebben we?
- Wat moet er in ieder geval aan bod komen? (Wat mij betreft..)
- Wanneer is dit een zinvol gesprek? (Wat mij betreft..)
- Wat verwacht je van mij?

FOCUS AANBRENGEN

Schrijf de ambities rechtsboven op het vel papier. Het is belangrijk dat voor iedereen aan tafel weer helder wordt waar de ambities voor staan en of ze nog passend zijn.

Hulpvragen:

- In hoeverre zijn deze ambities nog passend in de huidige situatie?
- En hoe zit het met deze formulering?

Vraag de school om route te tekenen die ze tot nu toe gelopen hebben, richting hun ambitie. Begin linksonder te tekenen. Is het een rechte lijn of zijn er cirkels?

Reflecteer samen op het gelopen traject vanuit het oogpunt van de school, de leraren en de leerling en vraag hierop door.

Hulpvragen:

VO: op organisatieniveau

- Wat is er allemaal gedaan op organisatieniveau (management)?
- Welke ondersteuning is merkbaar?
- In hoeverre is de ambitie nog in beeld voor de organisatie?

Op onderwijsniveau

- Waar staan jullie nu ten opzichte van jullie ambities?
- Hoe ver zijn jullie hier nog van verwijderd?
- Wat is er allemaal gedaan?
- Wat heeft dat tot nu toe opgeleverd? En wat betekent dat voor jezelf?

Op lerarenniveau

- Waar staat het team? VO: de sectie/afdeling?
- Wat waren voor hen belangrijke momenten in het traject tot nu toe?
- Wat gebeurde er precies? En wat leer je hieruit?

Op leerling niveau:

- Waar staan de leerlingen?
- Wat zag je concreet gebeuren?

Iedere deelnemer schrijft een belangrijke 'mijlpaal' voor zichzelf, voor de leraar en voor de leerling op een post-it en plakt deze op de route, op de goede plek.

IDEEËN GENEREREN

Nu is duidelijk wat de piketpaaltjes in het traject zijn is het tijd om te bekijken wat er nog ligt ten opzichte van de ambities.

Formuleer vanuit een ideaalsituatie (tijd en geld vormen geen belemmering) zoveel mogelijk kansen en leervragen voor de volgende periode. De kenmerken van de fases in De Cultuur Loper (zie website) zijn hierbij richtinggevend. Ze zijn niet bedoeld als 'afvinklijstje', maar kunnen inspiratie en ideeën geven voor een volgende stap.

Als intermediair vraag je door en breng je zelf ook kansen in, zoals instrumenten of activiteiten. Schrijf alle kansen op roze post-its en plak ze op de route richting de ambities.

INVENTARISEREN (VAN MOGELIJKHEDEN EN MIDDELEN)

Wat is er mogelijk? Welke kansen zijn realistisch? In deze fase is het vaak goed om feedback te geven vanuit jouw objectieve waarnemingen, bijvoorbeeld over de ontwikkelwensen, inzet en beschikbare middelen.

Hulpvragen:

- Waar kun je op voortbouwen?
- Welke kansen zie je voor de korte en lange termijn?
- Wat heb je hiervoor nodig?
- Wat wil je hierin zelf leren?

CONCRETISEREN

Nu kunnen ideeën concreet worden. Vraag door welke kansen de school oppakt. Maak afspraken zo concreet mogelijk.

Hulpvragen:

- Waar moet de aandacht naartoe? Wat is de eerste stap?
- Hoe ziet die stap er dan uit? Wie doet wat en wanneer?
- Hoe en wanneer gaan jullie deze stap evalueren?
- Hoe gaan jullie nieuwe teamleden hierin meenemen?
- Wat verwacht je hierbij van mij als intermediair? Wat heb je nodig?

AFRONDEN

Ongeveer vijf minuten voor de eindtijd kom je terug op de contractvragen aan het begin van het gesprek. Wat ligt er nog? Vraag de school om dit vel te bewaren en maak eventueel een foto voor jezelf.

Bijlage: TOELICHTING OP DE GESPREKSFASES

De gespreksfasen vormen de basis van de procesbegeleiding binnen De Cultuur Loper, maar ze zijn ook te gebruiken in andere verandertrajecten waarin bewustwording, keuzes maken en verantwoordelijkheid nemen centraal staan. Intermediairs, culturele aanbieders en cultuurcoördinatoren kunnen hiermee klantgerichte en co-creatieve gesprekken voeren. De zeven overzichtelijke fasen zorgen ervoor dat een gesprek effectief en professioneel verloopt. We lichten ze kort voor je toe.

Contracteren

De contouren van het gesprek worden expliciet gemaakt door middel van vier vragen. Deze zijn wezenlijk het verdere verloop van het gesprek en mogelijk ook voor het vervolg van de samenwerking. In deze fase worden de verwachtingen afgestemd. Als je vanaf het begin start met contracteren, wordt het een gewoonte om dit bij alle gesprekken of bijeenkomsten te doen.

Focus aanbrengen

In deze fase worden de kaders verkent om – als in een trechter – uiteindelijk te komen bij de onderliggende vraag en hoe zich dit verhoudt tot de context. Het is zaak om in deze fase goed waar te nemen en door te vragen. Door het vraagstuk ‘af te pellen’ kom je sneller tot de kern of de ‘vraag onder de vraag’. Stel vooral open vragen.

In perspectief zetten

Het is in gesprekken een valkuil om meteen door te schieten naar concrete oplossingen. Maar het is krachtiger om eerst te verkennen hoe het gewenste toekomstperspectief er uitziet. Vaak is je gesprekspartner zich hiervan niet bewust. Door de verbeelding aan te spreken, voorkom je dat er vooral wordt geredeneerd vanuit beperkingen en onmogelijkheden in het heden. Bovendien krijg je zo beter zicht op waar het je gesprekspartner werkelijk op gericht is. Door specifieke vragen over te stellen over het ideaal (‘Als geld of tijd geen rol spelen, hoe ziet dat er dan uit?’) wordt het scala aan mogelijkheden verbreed.

Ideeën genereren (co-creatie)

Als duidelijk is hoe een droomscenario eruit kan zien, is het tijd om ongeremd te brainstormen over creatieve manieren waarmee dit kan worden bereikt. In de vorige fasen was je als gespreksleider vooral de vragensteller, maar nu breekt het moment aan waarop je actief mee kunt denken. Iedere deelnemer draagt vanuit zijn eigen expertise een steentje bij aan de ideeën (‘Als we uitgaan van de ideale situatie, welke ideeën zijn er dan nog meer om dit te bereiken?’).

Inventariseren van mogelijkheden en middelen

Vervolgens keer je terug naar het ‘hier en nu’. Uit de lijst met ideeën moet uiteindelijk een haalbaar plan komen. De keuzes die men maakt zijn afhankelijk van de mogelijkheden en beperkingen. In deze fase is het belangrijk om krachten te bundelen wat betreft beschikbare middelen en de inzet van expertise.

Concretiseren

Zodra er een keuze is gemaakt, moeten alle details en afspraken vorm krijgen. Het is belangrijk om zo gedetailleerd en concreet mogelijk te worden in het formuleren van een (kleine) stap, om zo de kans te vergroten dat dit ook opgepakt en geborgd wordt.

Afronden

Het is verstandig om enkele minuten voor de afgesproken eindtijd kort terug te kijken op gesprek of de bijeenkomst. Gebruik hiervoor de antwoorden vanuit het contracteren. Wat is hiervan aan bod gekomen? Wat ligt er nog? Hoe heeft iedereen het gesprek ervaren?